

Inverzna funkcija

f^{-1} inverz $\rightarrow f$ funkcija (inj + surj)

f funkcija: $f(x_1) = f(x_2) \mid f^{-1}$

$$f^{-1}(f(x_1)) = f^{-1}(f(x_2)) \quad f^{-1} \circ f = \text{id}$$

$$x_1 = x_2 \quad (f^{-1} \circ f(x) = x)$$

f surjekcija $f(f^{-1}(y)) = y, \forall y \in Y$

cijeli y mora biti slika

(za $\forall y \in Y$ postoji $x \in X$ koji se u njega preslikava funkcijom)

$$\Rightarrow \forall y \in Y \quad \exists x = f^{-1}(y) \text{ t.d. } f(x) = y$$

Korolar

$f: X \rightarrow Y, g: Y \rightarrow Z$ funkcije

Tada je $g \circ f: X \rightarrow Z$ funkcija i injekcija

$$(g \circ f)^{-1} = f^{-1} \circ g^{-1}$$

Korolar

$f: X \rightarrow Y$, $g: Y \rightarrow Z$ bijekcija

Tada je $g \circ f: X \rightarrow Z$ bijekcija i injektivna

$$(g \circ f)^{-1} = f^{-1} \circ g^{-1}$$

Dokaz: $f: X \rightarrow Y$ ... dalje sami

Zad.) Zadata je f-ja $f(x) = \sqrt{2x+5}$

a) Odrediti domen i sliku od f .

b) Ako za funkciju $f: D(f) \rightarrow \text{Im}(f)$ postoji inverz, tada odredite f^{-1} , $D(f^{-1})$, $\text{Im}(f^{-1})$.

a) $D_f \rightarrow \text{svi } x$ za koje f ima $\mathbb{R}$ vrijednja

$$\sqrt{2x+5} \geq 0$$

$$2x+5 \geq 0$$

$$x \geq \frac{-5}{2}$$

$$D_f = \left[\frac{-5}{2}, \infty \right)$$

Slika $\rightarrow$ treba naći: kamor f preslikava cijelu domen

$$x \geq \frac{-5}{2}$$

kada djelujemo s f na nejednakost:
ako je rastuća lit će veća od 0

$$2x+5 \geq 0 \quad | \sqrt{}$$

$$\sqrt{2x+5} \geq 0$$

Kod kompliciranijih f-ja krećemo od domene kako bi dobili $f(x)$

$$\text{Im } f$$

$$b) f: D(f) \rightarrow \mathbb{R}, f(x) = \sqrt{2x+5}$$

Je li bijekcija?

II. način $\rightarrow$ horizontalni test

$$f(x_1) = f(x_2)$$

$$\sqrt{2x_1+5} = \sqrt{2x_2+5} \quad |^2$$

III. teorem (prosti korolari)

$$2x_1 + 5 = 2x_2 + 5 \quad | :2$$

$$\boxed{x_1 = x_2}$$

$$f' = ?$$

$$y = \sqrt{2x+5} \quad |^2$$

$$y^2 = 2x+5$$

$$y^2 - 5 = 2x \quad | :2$$

$$x = \frac{y^2 - 5}{2}$$

$$\boxed{f^{-1}(x) = \frac{y^2 - 5}{2}}$$

Odredite inverznu fiji funkciju $f: \mathbb{R} \setminus \{1\} \rightarrow \mathbb{R}$

Zadano $f(x) = \frac{1}{x-1}$ ako postoji.

f bijekcija?

1. f bij:

$$f(x_1) = f(x_2)$$

$$\frac{1}{x_1-1} = \frac{1}{x_2-1}$$

$$x_2-1 = x_1-1$$

$$x_2 = x_1 \quad \checkmark$$

2. f surj: $\mathcal{D}(f) = \mathbb{R} \setminus \{1\}$

$$\text{Im}(f)$$

$$x \in \mathbb{R} \setminus \{1\}$$

$$(x-1) \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$$

$$\left(\frac{1}{x-1}\right) \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$$

može kad imamo 0 brojnim brojevima.
razlomak (logično može biti
ovisi o x) $\rightarrow$ nikada ne može biti 0

$$\text{Im}(f) = \mathbb{R} \setminus \{0\}$$

$f: \mathbb{R} \setminus \{1\} \rightarrow \mathbb{R} \setminus \{0\}$, $f(x) = \frac{1}{x-1}$ je bij. i ima inverz

tražimo f^{-1}

$$x = \frac{1}{y} + 1$$

$$y = \frac{1}{x-1} \quad | \cdot (x-1)$$

$$f^{-1}(x) = \frac{1}{y} + 1$$

$$y(x-1) = 1$$

$$yx - y = 1 \quad | : (y)$$

$$x-1 = \frac{1}{y}$$